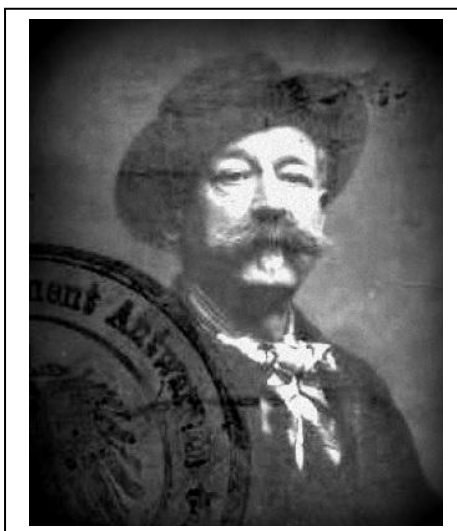

Van der Auwera Benoit °1862

Jeugdijaren

Judocus Benedictus Van der Auwera zag het levenslicht op 30 januari 1862 te Blaasveld. Zijn roepnaam was Benoit. Hij was de zoon van Egidius Van der Auwera en Joanna Maria De Gang. Vader Egidius baatte een herberg uit in Blaasveld. In Blaasveld en omgeving was deze familie bekend als "Kriekelaar" of "De kriek" of "van de kriekelaar".

Was dit misschien de naam van het café?

Benoit groeide op in een kroostrijk gezin van elf kinderen. Het gezin Van der Auwera – De Gang had het niet al te breed, want bij zijn huwelijk liet hij een bewijs van onvermogen voegen omdat hij de kosten van het huwelijk niet kon betalen.

Benoit Van der Auwera is de neef van Josse Van der Auwera, die in 1862 te Schelle werd geboren en die ook als landloper in de Rijksweldadigheidskoloniën van Merksplas verbleef.

Actief leven

Op 16 september 1883 stapte Judocus Benedictus Van der Auwera (21 jaar) in het huwelijksbootje met de vier jaar oudere Rosalie De Maeyer. Aanvankelijk woonde het jonge koppel in Ruisbroek, het geboortedorp van Rosalie. Twee jaar later verhuisde het echtpaar naar Willebroek, om zich na een jaar opnieuw in Blaasveld te vestigen. Tussendoor woonden ze (of verbleven ze) ook nog even in Breendonk, want daar werd hun eerste kind geboren.

Uit dit huwelijk werden zes kinderen geboren, maar drie ervan stierven heel jong:

Op 15-03-1884 : Joannes Franciscus, geboren in Breendonk.

Op 04-05-1886 : Carolus Franciscus, geboren te Willebroek.

Op 04-08-1887 : Egidius, geboren te Blaasveld.

Op 19-07-1890 : Amadeus. Hij stierf op zeer jonge leeftijd, op tweede paasdag.

Op 15-10-1891 : Robertus Jacobus Sidonia. Hij haalde zijn eerste levensjaar niet.

Op 18-12-1892 : Catharina Virginia, hun eerste dochter. Zij overleed reeds na 2 dagen.

Opvallend was dat moeder Rosalie op tweede kerstdag van het jaar 1893 op 35-jarige leeftijd overleed, amper zes dagen na haar dochtertje. Traden er levensbedreigende complicaties op bij de bevalling? Of stapte Rosalie zelf uit het leven, na de zware mentale opdoffer van drie overlijdens op een rij? Dat komen we wellicht nooit te weten.

Houtzager Benoit (32 jaar) bleef met zijn drie kinderen van 9, 8 en 7 jaar niet bij de pakken zitten. Op 26 juli 1894 trad hij te Willebroek voor de tweede keer in het huwelijksbootje, nu met de vijf jaar oudere Stephania Van Moer, geboren te Heffen. Stephania was net weduwe geworden van Philippus Olbrechts, die een jaar vroeger, op 6 juli 1893, om het leven kwam te Zarate, Buenos

Aires, Argentinië, wellicht als werknemer van Société Anonyme de Construction et des Ateliers de Willebroeck, die wereldwijd ijzerconstructies maakte.

Werden de kinderen uit het eerste huwelijk aan hun lot overgelaten?

Uit verder onderzoek blijkt dat ze de banden met de familie verbraken en (later?) naar het zuiden verhuisden. In de Walen en in Noord-Frankrijk bouwden ze een nieuw leven op.

Het huwelijksgeluk van Benoit en Stephania was van korte duur. Na amper twee jaar huwelijk vertrok Benoit (36 jaar) in 1896 met de noorderzon. Stephania was dus helemaal alleen toen hun zoon Hendrik Van der Auwera werd geboren. Hendrik heeft zijn vader nooit gekend. Benoit zou zich trouwens nooit meer vertonen in zijn geboortedorp.

Wat er precies gebeurde, is niet bekend. In de geruchtenstroom werd verteld dat Benoit naar Frankrijk vluchtte omwille van een strafbaar feit. Sommigen vertelden zelfs dat hij een nieuwe identiteit kreeg in het vreemdelingenlegioen. In de familie hield men evenwel de lippen stijf op elkaar... maar dankzij de zoekmodule over de landlopers vond men het spoor terug.

Uit verder onderzoek bleek dat Benoit Van der Auwera zich voortaan Josse liet noemen. Meermaals kwam hij in contact met justitie. Het hoge aantal arrestaties, maar vooral de verscheidenheid aan rechtbanken verraadde dat hij een zwerversbestaan leidde. Hij werd gevonnisst door de rechtbanken van Brugge, Brussel, Kontich, Tienen, Brecht en Hoogstraten.

In juli 1897 dook Josse Benoit op in Montigny-sur-Sambre, nu een deelgemeente van Charleroi. Hij werkte er als kapper en als mijnwerker in de steenkoolmijnen. Hij had er geen vaste woonplaats. Hij was ook niet officieel ingeschreven bij de gemeente.

In juni 1902 vinden we hem terug in Laken.

Landloper

Op 14 januari 1904 verscheen Benoit Van der Auwera (42 jaar) te Brugge een eerste maal voor de rechter. Deze oordeelde dat hij een landloper was, omdat hij zonder middelen van bestaan leefde. De rechter stuurde Benoit daarom voor drie maanden naar de Rijksweldadigheidskoloniën van Hoogstraten-Merksplas-Wortel. Op welke van de drie locaties hij terecht kwam, is niet bekend.

Op de griffie van de gevangenis noteerde men dat Benoit 1,65 m groot was. Hij had bruine ogen en zijn haar en snor waren kastanjebruin. Hij leed aan een hernia en er stond een litteken op zijn kin en zijn rechterhand.

Vanaf 16 januari 1904 tot 12 november 1918 verbleef Benoit Van der Auwera negen keer als landloper in de landloperskolonie van Merksplas of Wortel.

Uit zijn strafdossier blijkt ook dat Benoit geen relschopper was of diefstallen pleegde. Hierin bevinden zich adviezen van de directie met betrekking tot zijn (vervroegde) vrijlatingen en ook brieven gericht aan de bevoegde minister, ondertekend, maar niet zelf geschreven door Benoit.

Bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog in 1914 besliste de gevangenisdirecteur dat alle landlopers, die het wensten, vrij mochten vertrekken. Dat gebeurde net voor de Kempen werd bezet door de Duitsers. Bij hun vrijlating kregen de landlopers zelfs nog 5 Bfr mee (dat was het loon van twee dagen werken). Van de ca. 5.000 landlopers waren er ca. 3.000 die gebruik maakten van dit aanbod, wellicht ook Benoit, want hij werd uitgeschreven op 12 oktober 1914.

Wellicht werd hij als zwervende landloper weer opgepakt. Ditmaal was het de rechter van Hoogstraten die hem op 27 januari 1915 naar Merksplas stuurde. Hij verbleef er tot 27 april 1917. Toen kwam hij wel vrij, maar het was de Duitse bezetter die hem op 17 januari 1918 terug naar Merksplas bracht.

Op 12 november 1918, amper één dag na het officieel einde van de Eerste Wereldoorlog, overleed Benoit Van der Auwera te Merksplas, op 56-jarige leeftijd. Hij werd begraven op de landlopersbegraafplaats van Merksplas-Kolonie in grafnummer 3876 (volgnummer 484 in het overlijdensregister). Mogelijk stierf hij aan de Spaanse griep, de pandemie die heel wat doden eiste in de landloperskolonies van Merksplas en Wortel. Voor de familie is het een fijne troost te weten dat Benoit zijn laatste rustplaats vond op de landlopersbegraafplaats van een erfgoedplaats die werd genomineerd voor Unesco werelderfgoed.

De Spaanse griep

De Spaanse griep was een pandemie veroorzaakt door een virus. Voor de medische wereld was er toen nog geen inzicht in deze vorm van besmetting. Er was dus ook geen afdoende medicatie. Ten gevolge van de troepenbewegingen tijdens de oorlog werd het virus verspreid over heel de wereld. Er stierven meer mensen aan de Spaanse griep dan aan de oorlog zelf.

De ruimte die in de landloperskolonie van Merksplas vrij kwam, door het vertrek van de ca. 3000 landlopers in het begin van de oorlog, werd door de Duitse bezetter opgevuld met de gedwongen verhuis van psychiatrische zieken uit grote instellingen in Zuid-België en in Noord-Frankrijk. De combinatie van zieke mensen, die dicht bij elkaar, in onhygiënische omstandigheden samen leefden, vormden een ideale bodem voor het agressieve virus. In de jaren 1917 en 1918 stierven er in landloperskolonie van Merksplas ca 2000 mensen aan de Spaanse griep. Deze werden allemaal begraven op de landlopersbegraafplaats. In de volksmond noemde men deze dodenakker "het pestkerkhof".

Eén van hen was Benoit Van der Auwera.

Wouter De Boeck, betachterkleinzoon van Benoit
Karel Govaerts, secretaris gevangenis­museum Merksplas

Bronnen

1. Geboorteakte Judocus Benedictus Van der Auwera, BS geboorteregister Blaasveld, akte 4, Rijksarchief online.
2. Huwelijksakte Judocus Benedictus Van der Auwera en Rosalia De Maeyer, BS huwelijksregister Ruisbroek, (Puurs) akte 20, Rijksarchief online.
3. Geboorteakte Joannes Franciscus Van der Auwera, BS geboorteregister Breendonk, beeld 739, akte 20, Rijksarchief online
4. Huwelijksakte Judocus Benedictus Van der Auwera en Stephania Van Moer, BS huwelijksregister Willebroek, akte 33, Rijksarchief online
5. Karel Govaerts, e.a., "Merksplas en de Grote Oorlog", uitgave van Heemkring Marcblas te Merksplas. In dit boek wordt een volledig hoofdstuk gewijd aan de Rijksweldadigheidskolonie tijdens WO1.
6. <https://www.facebook.com/Famille-Van-Der-Auwera-officiel-104641131415793>
7. <https://www.tf1.fr/tf1/les-familles-nombreuses-la-vie-en-xxl>
8. <https://www.kolonienvanweldadigheid.eu/geschiedenis>
9. <http://www.gevangenis­museum.be>
10. <https://www.tf1.fr/tf1/les-familles-nombreuses-la-vie-en-xxl>